

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Betänkandet En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden (SOU 2021:21)

Er beteckning: M2021/00830

Sammanfattning

Länsstyrelsen välkomnar Klimaträttsutredningen och ser överlag positivt på de föreslagna ändringarna. Länsstyrelsen bedömer att utredningen genom sina förslag på ändringar i miljöbalken kommer att bidra till en viktig pusselbit i arbetet för att kunna nå de svenska klimatmålen samt vara en bra utgångspunkt för att kunna börja förändra praxis inom den svenska tillståndsgivningen.

Länsstyrelsen instämmer med utredningen gällande att det är viktigt att vägledning tas fram i ett tidigt skede för att bestämmelserna ska kunna tolkas och hanteras på ett likartat sätt inom de olika prövningsmyndigheterna.

Författningsförslag

6.1.1 Miljöbalkens mål (1 kap. 1§ MB)

Länsstyrelsen anser att klimatfrågan i och med de nya begrepp som införs i miljöbalkens portalparagraf nu ges en helt annan tyngd och att detta kan komma att ge effekt över tid. Mycket av det som berörs i utredningen är dock ett förtydligande av sådant som redan gäller idag, i vart fall långsiktigt. Det som är positivt är att detta nu blir tydliggjort.

Förslagen till ändringar kommer framför allt att beröra nya tillståndsprövningar eller då befintliga verksamheter söker ändringstillstånd då det bland annat ställs krav på redovisning av utsläppsminskningåtgärder i miljökonsekvensbeskrivningen. Länsstyrelsen håller med utredningen om att det därför kommer att behövas fördjupade kunskaper vad gäller klimatrelaterade frågor och att det initialt kommer att behövas vägledning så att bestämmelserna tolkas och hanteras på ett ensat sätt inom prövningsmyndigheterna.

Vidare bedömer Länsstyrelsen att förtydligandet i 1:1 MB rimligen kan komma att öka omfattningen för regeringens tillåtlighetsprövning vilket kan innebära att regeringen får fler ärenden att ta ställning till.

I övrigt framgår ingen information i utredningen om tillsynen av miljöfarliga verksamheter och de möjligheter som där finns att påverka verksamheter med stora utsläpp av växthusgaser. Där skulle tillägg/ändring i 26 kap. MB i så fall vara aktuellt.

Datum
2021-10-14

Beteckning
101-44259-2021

6.1.2 Försiktighetsprincipen (2 kap. 3§ MB)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

6.1.3 Hushållsprincipen (2 kap. 5§ MB)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men vill lyfta att det även kommer att krävas andra styrmedel än bara denna ändring för att få en faktisk förändring. Så länge jungfruligt (nyproducerat) material är billigare än återvunnet eller förnybart material så behöver regleringar även ske på andra ställen. Länsstyrelsen uppfattar det som att utredningen föreslår att frågan i mån av tid bör ses över i utredningens andra fas, vilket är bra.

6.1.4 Stoppregeln (2 kap. 9§ MB)

Länsstyrelsen tillstyrker på det stora hela förslaget. Att bedöma om utsläpp av växthusgaser från en enskild verksamhet är av väsentlig betydelse i relation till klimatförändringarna i stort kommer att vara en komplex bedömning. Hade detta tillägg funnits när fallet med Preemraff Lysekil var aktuellt hade det kanske kunnat tillämpats på grund av utsläppens omfattning kontra utsläppsminskningens målet enligt första stycket 3§ klimatlagen (2017:729).

6.1.5 Anpassning till industriutsläppsperspektivet

Länsstyrelsen känner en viss tveksamhet inför förändringarna i 16:2c MB. Som vi uppfattat det är syftet att möjliggöra att det med stöd av 2:5 MB ska gå att kunna ställa krav på fossilfria bränslen också beträffande verksamheter som omfattas av handeln med utsläppsrätter (EU ETS). Avvägningen i vilken utsträckning det är möjligt i det enskilda fallet, får bedömas med tillämpning av 2:7 MB. Länsstyrelsen är dock tveksam till om detta inte riskerar att urholka utsläppshandelssystemet. Motsvarande tveksamhet gäller också den föreslagna ändringen i 26:9 MB.

6.1.6 Bedömning av utsläpp av växthusgaser (6 kap. 35 och 43§§)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget och bedömer att ändringarna bör ge ökat stöd framför allt vid tillståndsprövningar då det kan ställas hårdare krav på åtgärder för verksamheter som ger upphov till stora utsläpp av växthusgaser. Länsstyrelsen vill dock påpeka att det kan bli svårt att komma tillrätta med de verksamheter som har äldre tillstånd och där det saknas klimatvillkor.

6.1.7 Omprövning och tidsbegränsning av tillstånd och villkor

Länsstyrelsen ser positivt på att frågan om omprövning ska ses över i en särskild utredning och ser gärna att det läggs på verksamhetsutövarens ansvar att se till att de uppfyller de krav som finns i 22 kap. MB för sitt tillstånd och sina villkor.

6.1.8 Ett enklare förfarande vid ändring för att undvika omprövning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men tror att möjligheten till att söka ändringstillstånd för att undgå en omprövning för att väsentligt minska en verksamhets utsläpp av växthusgaser inte kommer att användas i någon större utsträckning.

Datum
2021-10-14

Beteckning
101-44259-2021

Det är därför positivt att det kommer att ske en bredare översyn av det nuvarande systemet för omprövning i Miljöprövningsutredningen (M 2020:06).

6.1.9 En särskild avvägningsregel om klimatnytta

Länsstyrelsen har noterat att utredningen fått ett tilläggsdirektiv för denna fråga vilket är positivt, men vill ändå lyfta att det kan vara svårt att väga olika miljöeffekter mot varandra och att det därför är mycket viktigt att det tas fram bra vägledningsmaterial för detta område.

6.1.10 Uppdrag om vägledningar

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att Naturvårdsverket får uppdraget att utforma de vägledningar och utbildningsinsatser som kommer att behövas kopplat till de i utredningen förslagna ändringarna.

Allmänna synpunkter

Termen klimatanpassning

Länsstyrelsen har noterat att termen klimatanpassning används i två olika betydelser, vilket leder till viss förvirring. Det påverkar inte helheten, det vill säga de förslag man lägger fram, men det vore bättre för utredningens trovärdighet om begreppen användes i sin egentliga betydelse.

Klimatanpassning handlar om att anpassa verksamheter och dess planering utifrån de föränderliga förutsättningar som ständigt pågår samt att vidta åtgärder för att kunna nyttja möjligheter som uppstår till följd av klimatförändringar. Överlag i utredningen verkar klimatanpassad däremot stå för ”anpassad till att minska utsläppen av växthusgaser/ nå klimatmålen”.

Utredningens koppling till den fysiska planeringen

Utredningen lyfter att översyn bör göras av annan relevant lagstiftning utöver miljöbalken. Sett till syftet att använda miljöbalken som ett verktyg att minska utsläpp av växthusgaser, vilket även är sådant som medges och regleras inom översiktsplaner och detaljplaner, så hade det varit önskvärt att utredningen tagit upp strategiska miljöbedömningar. Det hade även varit intressant om utredningen fördjupat sig inom eller problematiserat det som konstateras på s. 332, att det inte finns något explicit ansvar för länsstyrelsen att bevaka planers förenlighet med klimatmålen. Utifrån detta så kvarstår frågan om vem som bevakar effekter av det som regleras i detaljplaner, översiktsplaner, väg – och järnvägsplaner och deras påverkan på utsläpp.

Gällande utredningens förslag till ändring av 4 kap. 34§ där hänvisningen till 6 kap. 35§ som bland annat innebär att identifiering, beskrivning och bedömning ska göras av utsläpp för växthusgaser som berörd verksamhet eller åtgärd kan medföra, så behöver kommuner och andra berörda aktörer en vägledning i hur en sådan beskrivning och bedömning kan göras och vad som bör innefattas.

Datum
2021-10-14

Beteckning
101-44259-2021

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Sven-Erik Österberg med miljöhandläggare Victoria Forsberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också miljödirektör Johanna Lindgren, samhällsbyggnadsdirektör Mathias Wahlsten och tillförordnad rättsdirektör Helena Remnerud medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

m.klimatenheten@regeringskansliet.se